

Szegediek Frankfurtban

Bernáth Árpáddal a könyvvásár kulisszái mögött

Bár magam kissé furcsa dicséretet kaptam az Élet és Irodalomban Darvasi

Lacitól, szereplésünk egészéről azért „pozitívra hegyezett” véleményét közölte – mondja Bernáth Árpád tanszékvezető egyetemi tanár (JATE), aki még mindig ingázik Szeged, Budapest és Frankfurt között. Az idei könyvvásár számunkra nem tud egyik napról a másikra befejeződni, az „utórezgések” eltartanak egy darabig, hiszen – Schwerpunkt Ungarn.

Amikor a szegedi tudományegyetem Germán Filológiai Intézetét vezető professzort, Bernáth Árpádot azzal a feladattal bízták meg, hogy „ügyezesse” a Frankfurt '99 Kht.-t, és elvállalta, úgy sejtem, ő maga sem látta világosan, mekkora terhet és felelősséget vett magára.

– Utólag nyilvánvaló, hogy az az egy év, ami nekünk maradt arra, hogy előkészítsük, megszervezzük és lebonyolítsuk Magyarország díszvendégként való szereplését a könyvvásáron, túl kevés volt. Kell ehhez a két esztendő... Legföljebb a következő schwerpunkt-ot tudnánk akár egy év alatt is alatt jól megcsinálni és akkor örülnének a lengyelnek. Ők lesznek a következő díszvendégek. Mindenesetre meghívtak Varşobá: ha már nem vállalom a szervezést, legalább tanácsokkal segítsek! – mondja Bernáth Árpád. Szokása szerint tréfával oldja a feszültséget, űzi a fáradságot, rejti a megkönnyebbülést. Minden

oka megvan rá, hogy fáradt, egyszerűsre mind megkönnyebült legyen:

a stáb roppant munkát végzett,

valóban éjt nappallá téve dolgozott.

– Azt tudni kell, hogy abszolút kifogástalan, perfekt dolog nem létezik. De meg lehet közelíteni. Furcsa lenne, ha én értékelném a szereplésünket, alighanem hajlamos lennék a bakikat sorolni, elvesznék a kevésbé sikerült részletekben. Ugyanis ezeket talán én ismerem a legjobban. Az esemény egészén szerencsére nem nagyon látszottak az apró bajok. Például a piszkos falak... Az egyik kedvenc programomnak, a Székely Jeruzsálem című kiállításnak a falait az utolsó pillanatban a helyszínen kellett újramázolni. Vagy mondom mást: az illetékesek nem tudták, hogy Fried István tanár úrnak nincs telefonja, nem érték el időben, ezért nem lehetett ott... Én sem tudtam, hogy a Vajdaságból Szegedre áttelepült frónak, Tiszatáj-szerkesztőnek nincs még magyar útlevele és Göncz Árpád közbenjárásával sem sikerült úgy felgyorsítani az eljárást, hogy Hász Róbert kiutazhasson. Bár magam kissé furcsa dicséretben részesültem Darvasi Lacitól: csak egy gölt kapott „rólam” a magyar trók csapata, amelyben játszottam a németek elleni focimeccsen – írta az ÉS-ben, azért a frankfurti szereplésünk egészéről

„pozitívra hegyezett” véleményt

közölt. Érzékeltette azt is, miféle szellemi-fizikai telje-

Glatz Ferenc, az MTA elnöke, Orbán Viktor miniszterelnök a feleségével és Bernáth Árpád professzor a könyvvásár megnyitóján. (Fotó: Schmidt Andrea)

sítményt követelt kis csapatunktól a schwerpunkt, a schwerpunkt, a schwerpunkt... Amikor vége lett, szinte mindannyian megbetegedtünk. De az tény, hogy schwerpunkt-világ bajnokok lettünk: Frankfurt eddigi történetében róltunk trtak legtöbbet az újságok, s amire még szintén nem volt példa, a kísérő művészeti, kulturális rendezvények mind egyikéről beszámoltak a helyi lapok. Ezt most írta meg nekem köszönő levélben Rosmarie Rauter asszony, a vásárszervezők képviselője. Beszámolt arról is, hogy a laikus látogatók milyen jól

fogadták a magyar meglepetést, dicsérték a csarnok „meleg atmoszféráját”, a gazdag információs anyagot, a kulturális rendezvények széles körét. Érzékelték és rokonszenvesnek találták azt az önróliát, amellyel a magyarok viszonyultak a saját „díszvendég-ségükhöz”. Nyugodt szívvel hozzátehetem a németek dicséreiteihez: a magyar trók mindegyike nagy esélyt kapott Frankfurtban. Azzal, hogy a fókuszba került az irodalmunk és kiderült róla, milyen sokszínű, változatos, érdekes. Az írókat keresni fogják a kiadók, erről meg

vagyok győződve. Talán nem túlzó állítás az sem, hogy Bernáth professzornak köszönhetően

fókuszba került Szeged is.

A tudományegyetem és a veronai egyetem közös, facsimile kiadásában kerülhetett ki a vásárra az Aranybulla. A legszebb könyvek versenyében a képzőművészeti kiadványok kategóriájában nyert a Kassák-folyóirat, a Ma reptintje, a kitüntetést az egyáltalán nem titkos szegedi, az irodalomtörténész és Kassák Múzeum-igazgató Csaplár

Ferenc vette át. Sikeres volt a szegedi Germán Filológiai Intézet és a kölni Heinrich Böll Archívum közös Böll-kiállítás. Feltűnést keltett és meghívást kapott a mainzi könyvtárba a szegedi Somogyi-könyvtár anyagából összeállított, a német-magyar nyomdai, könyvkiadási kapcsolatok reprezentáló kiállítás, amelyet Csúri Károlyné Sz. Nagy Erzsébet rendezett. Budapest mellett Szeged kapott önálló irodalmi antológiát a grazi Groschell Kiadó jóvoltából. Ott voltak Frankfurtban a nyugati nagyvárosok magyar intézeteinek vezetői, s mert szegediek, mint

Csúri Károly, Csernus Sándor, vagy „titkos szegediek”, mint Masáth András, Szabó Győző – rengeteg jó ötlettel segítettek a szervezőket. A különböző rendezvényeken szegedi muzsikusként, Pavlovits Dávid volt a zenei főszereplő és szegedi fotóriporter, Schmidt Andrea, a Délmagyarország munkatársa örökléte meg az eseményeket. Ő készítette az íróportrékat nagy részét. A Frankfurt Kht. számít a fotóira a schwerpunkt ezután készülő dokumentációs kiadványában is. A tudományegyetem Germán Filológiai Intézetéből kerültek ki a német és a magyar nyelvben és irodalomban egyaránt otthonos oktatók és hallgatók, akik két hetes ösztöndíjukt időtartama alatt segítettek. Hárs Endre egyetemi adjunktus megírta az íróportrékat és vezette a frankfurti bemutatókat, vitákat, akárcsak Bombicz Attila tanárségéd. A szegedi Ördögcsékér Bt. szervezésében kézműves vásároztok, mutatóanyagok, néptáncosok csalogatták a csarnokhoz a látogatókat, sikerrel. A szegedi Grimm Kiadó vezetője és az Universum könyvesbolt tulajdonosa (Bernáth professzor volt tanítványa), Borbás László volt a Kht. Frankfurtba kihelyezett irodájának vezetője, a schwerpunkt PR-főnöke. A szintén szegedi Gergő Vera látta el Bernáth Árpád mellett a titkárnői feladatokat és hol itthon, hol Pesten, hol Frankfurtban kellett kihasználni az aldozatok készségét.

Talán ebben a pillanatban is úton vannak. Hiszen a vásárral egyáltalán nem fejlődött be a munka és még az is lehet, hogy a pesti-szegedi társaság szerepet kap a schwerpunkt „utóhasznosításában”.

Sulyok Erzsébet

Sejben Lajos képei és plasztikái a Bartókban

Bőröndben a század

A Bartók Béla Művelődési Központ B galériájában november 4-én 17 órakor nyílik Sejben Lajos képzőművész kiállítás. A festményekből, papírmunkákból és kisplasztikákból álló tárlaton Sejben Lajos legújabb munkái láthatók, köztük olyanok is, amelyekkel a művész díjakat nyert.

– Veszprémben az 1848-as pályázaton, Kiskőrösön pedig a Petőfi-pályázaton nyert szövött felületű papírképpel első díjat. Honnan jött az ötlet, hogy olyan összetett fogalmakat, mint a haza és a szabadság ezzel a technikával ragadjon meg?

– Ha tematikus képről van szó, szeretek ráhangolódni a témára. Egy nap elképzeltem, mi volna, ha az 1848-as kép vérfoltozott mozaikszerré lenne, s akkor beugrott, hogy piros vércseppeket festhetnék a szövés mintázataira. A préselt és forró gőzzel abált papír önmagában is sajátos szín- és anyagvilágot nyújtott, s ezen a piros foltozottsággal felélesztették a csatamezőt. A vér pirosa mindenütt kiütözik, s valahol a kép belsejében, a csata színeiben elmerülve ott van a piros-fehér-zöld lobogó.

Sejben Lajos képzőművész – kisplasztikái között. (Fotó: Karnok Csaba)

Ami a Petőfi-képet illeti, ott a „szabadság, szerelem” szavakat, mint egy kódolt üzenetet próbáltam meg újrendezni a szövött felületű papíron. Mivel a szabadságnak és a szerelemnek számomra a képzőművészetben is jelentése van, ezt az élményt igyekeztem képerzszerűen, vizuálisan megfogadni.

– Ön a papír képzőművészeti alkalmazásának ha-

tárterületeit is vizsgálja. Mire gondolt, amikor fémet és papírt társított?

– Tavaly egy pályázaton nyertem, amelynek az volt a célja, hogy a papír és más anyagok lehetőségeit kutatva tárjunk fel új utakat. Az én feladatomban a papír és a fém egyeztetése volt. Tetszett a dolog: két egymással összenem szelődíthető anyag, s mégis, ha jobban megnézi,

ahogyan a spontán elosztású papírmassza ezt a spród alumíniumhuzalt bevonja, az embernek kedve lenne tortaként felszeletelni. Taszítja is, vonzza is a látvány. Hasonló hatása van a papírba burkolt kék acélforgácsnak is, amely olyan mozaikképet adott, mint amikor az üveg összetörik. Az ember nem is tudja, hogy érintse-e vagy ne.

– Ezeknek a több anyag-

ból készült képeknek hangsúlyos térbeli hatásuk is van, és mégsem rokonai az ön kisplasztikáinak.

– Mert a plasztikák nem készülnek: azok vannak. Anyagaik egyszerűen egymáshoz rendelődnek. A talált tárgyakhoz olyan anyagokat társítok, amelyek új jelentést nyújtanak nekik és megbontathatlan összetevőjükké válnak. Ezek egyszerű és megismételhetetlen találkozások, mivel a talált tárgyak általában idős és rozsdások, még egyszer ugyanazt a műveletet lehetetlen végrehajtani velük. Az összetevők harmonizálása lassú folyamat, nem úgy, mint a festés, amely lelkiállapot, rákészülés kérdése. Ahogy a festék szárad, már kezdeni is kell újra.

– Spontán festőnek érzi magát?

– Az ember reakciói jó részét spontánul jönnek. És mégis, ha festés közben érzem, hogy színben és formában ráhangolódtam egy elképzelésre, vagyis belső teltségű állapotban vagyok, akkor közbejöhethet véletlenül is – megfestem, amit akarok. Nézzé, a háttér színeit tudatosan tettem fel, majd ugyancsak tudatosan vittem rá fel a fehér festéket, majd megvártam, hogyan

fog felszívódni. Amikor mindez elkészült, akkor jött a játék, a kép kiegyensúlyozása. Engem a festészetben leginkább a lírai terekben elhelyezett erős grafikai jelek érdekelnek. Bármennyire is szeretem a szép, úsztatott felületeket, ha üresnek érzek egy részt, levágom a képről. Az üres vászon is zavar. Ha leöntök festékkel, akkor már van kedvem dolgozni rajta.

– Ezredvégi kódex című plasztikája a legmediterránabb tárgyak közül is kitűnik összetett tartalmával. Ön mit lát benne?

– Kívülről utazótáskának néz ki; fából készült, sarkai veretesek; hétköznapi és egyszerű. Ha viszont kinyitom, a külsejéhez képest teljesen más világ nyílik meg. A bőrönd könyvvé válik: civilizációs örökségünk tárul fel, belső felületén ólommal kitöltött – a betűk ólomszedését még nem fejejtette el az ember – vagy üres fekete lyukak vannak, olyan az egész, mint egy informatikai lyukkártya. A tárgy több irányban is elindítja az ember gondolatait, pedig nincs benne semmi meghökkentő, a fa: fa, a pántok: pántok, minden azonos önmagával. S mégis, ha kinyitlik a doboz, ki-ki magába fordulhat és összegezhethet: ennyi volt a huszadik század. Elmúlt, megfoghatatlan, s a tartalma más, mint amit a külszín mutatott. Múlttá vált, foghatjuk, és vihetjük, mint egy bőröndöt.

Panek Sándor

Tudományos konferencia

Magyarország és Európa

Munkatársunktól

„Magyarország és Európa 1919–1939” címmel rendez tudományos konferenciát november 9-én a JGYTF Történettudományi Tanszéke és a Belvedere Meridionale szervezősége a tanszék Hattyas sori épületében. A konferenciát Ormos Mária „Európa nagy trendjeinek hatása Magyarországra” című előadása nyitja meg, majd a nap további részében Romcsics Ignác (ELTE), Zalai Anita (JGYTF), Kohári Nándor (JATE), Szakály Sándor (HI), Kiss Gábor Ferenc (JGYTF), Fazekas Csaba (ME), Sarmay Csaba (JATE), Stankovits György (Körmend), Döbör András (JGYTF) és Nagy Tamás (Tatabánya) tart előadást.

A Weiner Kamarazenekar koncertje

Munkatársunktól

A Filharmónia C-kamarabérlési sorozatában ma este fél 8 kor a Weiner Kamarazenekar ad koncertet a konzervatórium dísztermében. A műsoron Mozart C-dúr vonósnygyese, Wiener-Horváth Ballada című műve, Carl Nielsen Kis szvitje és Brahms c-moll scherzója szerepel. A zenekart Weninger Richárd vezényli, közreműködik Maczák János klarinétművész.